

Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel 2022 - 32

Vedtatt i kommunestyret i sak 21/45

Dato: 17.06.21

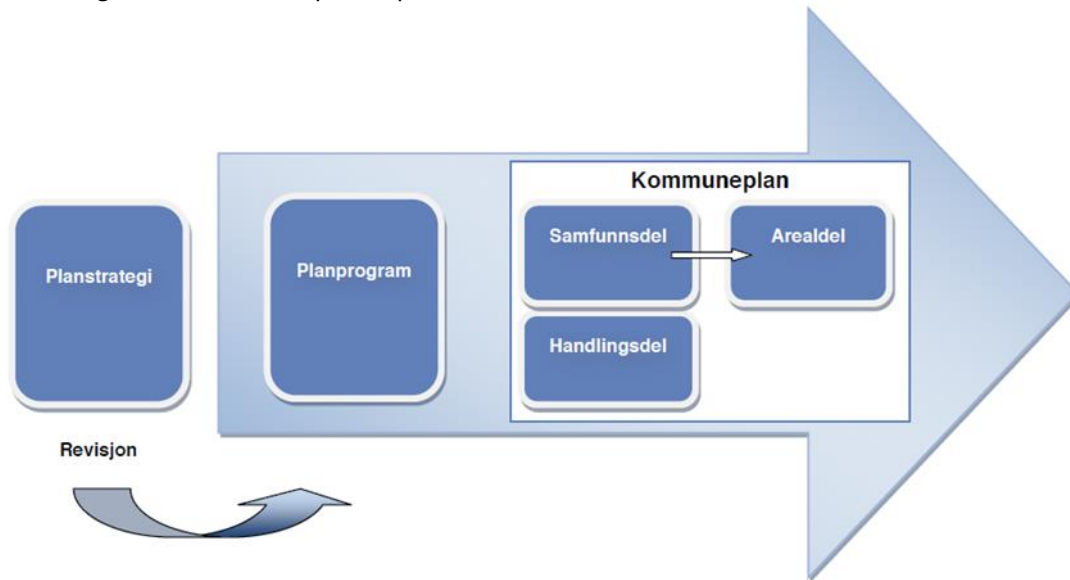
Innhold

1. Formål med planarbeidet	2
1.1 Erfaringer med dagens kommuneplan.....	2
1.2 Nasjonale føringer	3
1.3 FNs bærekraftsmål	3
1.4 Regionale føringer	4
1.5 Lokale utviklingstrekk, demografi og utfordringer.....	4
1.6 Visjoner	5
2. Planprosessen	6
2.1 Organisering og framdriftsplan	6
2.1.1 Organisering	6
2.1.2 Framdriftsplan.....	6
2.1.3 Veiledningspilot	6
2.1.4 Arealstrategi - Forskningsprosjekt	7
2.2 Medvirkning	7
2.2.1 Aktørkartlegging/interessenter	7
2.2.2 Metoder for medvirkning/innspill	8
3 Temaområder.....	8
3.1 Befolkningsutvikling, tjenestebehov, folkehelse og levekår	9
3.2 Samisk språk og kultur	10
3.3 Barn og unge	10
3.4 Arbeidsplasser og næringsutvikling	11
3.5 Reindriftsnæringen	12
3.6 Miljø, klima og infrastruktur	13
3.7 Kultur, idrett og friluftsliv.....	14
3.8 Arealstrategi.....	15
4.0 Behov for utredninger	16
4.1 Helsekonsekvensutredning	16

1. Formål med planarbeidet

Karasjok kommune vedtok i kommunestyresak PS 20/58 kommunal planstrategi for 2020-2023, der det ble vedtatt å utarbeide ny kommuneplan.

Kommuneplanens samfunnsdel er verktøyet for helhetlig planlegging. Den skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for Karasjoksamfunnet og kommunen som organisasjon. Samfunnsdelen er det overordnede plandokumentet som skal ligge til grunn for både arealdelen og øvrig planverk i kommunen. Dette vil være et strategisk styringsdokument som vil vise mål og retning for alle områder i kommunen, og hva vi skal satse spesielt på.

Figur: Kommuneplanprosessen

I første fase av kommuneplanprosessen, skal det fastsettes et planprogram, iht Plan- og bygningsloven § 11.13. Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger.

Planprogrammet skal bidra til at planprosessen blir mer oversiktlig, gjennomiktig og forutsigbar og på denne måten sikre grunnlaget for god medvirkning og relevante innspill videre i planprosessen.

Iht Plan- og bygningsloven § 4-1 Planprogram, skal planprogrammet omfatte følgende hovedpunkter:

- formålet med planarbeidet
- planprosessen med frister og deltakere
- opplegg for medvirkning
- beskrivelse av hvilke alternativ som vil bli vurdert
- behovet for utredninger

1.1 Erfaringer med dagens kommuneplan

Kommuneplanens samfunnsdel 2009 -2021 for Karasjok kommune, ble vedtatt i kommunestyret 18.06.09. Rammebetingelser og forutsetninger er vesentlig endret siden planen ble vedtatt, og planen er gjenstand for fornying. For eksempel ble SSB's alternativ «middels vekst» brukt ved befolkningsframskriving. Ifølge dette alternativet skulle folketallet i år 2020 vært 3028 innbyggere. I dag vet vi at folketallet er 2628, dvs

400 færre innbyggere enn forutsatt. Dette betyr færre barn, færre yrkesaktive osv, flere eldre og med dette endrede rammebetingelser.

I arbeidet med samfunnsdelen er det derfor viktig å se framover gjennom utvikling av mål og strategier på fokusområdene.

1.2 Nasjonale føringer

Regjeringen legger hvert fjerde år fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet. Dette går fram av plan- og bygningslovens § 6-1.

Planlegging er et effektivt og godt styringsverktøy for bærekraftig samfunnsutvikling og arealbruk.

Fylkeskommunene og kommunene har fått økt handlingsrom og større ansvar for å sikre nasjonale og vesentlige regionale interesser i planleggingen. Regional og kommunal planlegging er viktig for å oppnå en mer bærekraftig, brukerorientert, effektiv og resultatorientert offentlig sektor.

Regjeringen legger vekt på at vi står overfor fire store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn.
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning.
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn.
- Å skape et trygt samfunn for alle.

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen.

1.3 FNs bærekraftsmål

Karasjok kommune har sett på hvilke av bærekraftmålene som er mest aktuelle og relevante for vår kommune. Vi har trukket frem 6 mål som favner bredt, og som er ekstra viktige for våre satsingsområder:

- FNs bærekraftsmål 3: Temaområdet «Et godt helsetilbud for befolkningen» kan knyttes opp mot målet om «God helse og livskvalitet: Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder».
- FNs bærekraftsmål 4: Temaområdet 3.3 «Barn og unge» og målsetningen om et trygt og godt læringsmiljø for barn og unge, kan knyttes opp mot «God utdanning. Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle».
- Bærekraftsmålene 8 og 12: Temaområdene 3.4 og 3.5 Arbeidsplasser og sysselsetting samt Reindrift kan knyttes mot disse målene, som handler om anstendig arbeid og ansvarlig forbruk og produksjon.
- FNs bærekraftsmål 13: Temaområde 3.6 Miljø, klima og infrastruktur er direkte koblet opp mot dette målet for å stoppe klimaendringene.
- FNs bærekraftsmål 11: Bevaring av kulturmiljøer kan knyttes til dette målet; Bærekraftige byer og samfunn. Det samme kan kulturminnenes betydning for reiseliv og aktiviteter.
- FNs bærekraftsmål 4.5, 4.a, 9.1, 11.2 og 16: I omtalen av universell utforming er det viktig å løfte fram og vise at universell utforming er forankret i bærekraftsmålene.

1.4 Regionale føringer

Troms og Finnmark fylker ble slått sammen til et storfylke 1. januar 2020. Arbeidet med regional planstrategi er igangsatt, men ikke ferdigstilt. Den ferdige planstrategien vil bli tatt til følge i arbeidet med kommunens samfunnsplan.

Barn og unge er Statsforvalterens fyrtårn, og det forventes at kommunene ivaretar temaet i arbeidet med kommunal planstrategi og i samfunns- og arealplanlegging generelt.

1.5 Lokale utviklingstrekk, demografi og utfordringer

I planstrategien for Karasjok kommune 2020-2023 er noen viktige utviklingstrekk og utfordringer belyst. Disse utfordringene legges til grunn for arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. Folketallsutviklingen i Karasjok kommune viser en gradvis nedgang siden år 2000, der særlig barne- og ungdomstallet har hatt en nedgang.

Statistisk sentralbyrå utarbeider befolkningsframskrivninger på lavt, middels og høyt nivå. Alle 3 alternativene viser en fortsatt nedgang i folketallet i Karasjok mot år 2040:

- Folketallet vil synke ytterligere og forventet befolkningstall i 2030 er 2449 og 2240 innbyggere i 2040.
- Størst nedgang forventes i barnegruppene. Prognosene viser at barnetallet både på førskole og i skolepliktig alder vil synke mot 2040. Dette vil ha betydning for tjenester som leveres i barnehagen og skolen.
- Den yrkesaktive aldersgruppen 20 – 66 år har hatt en nedgang på 22 personer i tidsperioden 2010 – 2020 og vil ha ytterligere nedgang mot år 2040.
- Økningen i folketallet kommer i aldersgruppen 67 år og eldre, som betyr at pleie og omsorg vil bli kraftig belastet i fremtiden. Man ser allerede en økning på 22 personer aldersgruppen 80+ fra 2010 til 2019 og prognosen viser at tallet vil øke ytterligere med 147 personer fram mot år 2040.

Ifølge NOU 2020:15 – Det handler om Norge – er aldring en større utfordring i distriktene enn fraflytting. Utredningen viser at det blir flere eldre og færre unge i distriktene framover. Dette kan i sum gi en relativt stabil folketallsutvikling, men det blir færre yrkesaktive per innbygger. En av konklusjonene i rapporten er at det er mulig å stabilisere folketallet i distriktene i årene som kommer, men det vil kreve en aktiv innsats både fra kommunen og fra staten. Dette vil være et viktig fokus i det videre arbeidet.

1. oktober 2019 ble prosjektet "Fremtidens Karasjok" igangsatt. Prosjektet er et omfattende endrings- og omstillingsprosjekt finansiert av Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Karasjok kommune. Kommunen har alvorlige utfordringer innen flere deler av kommunens ordinære oppgaver og ansvar. Statsforvalteren og andre statsetater har gjennom tilsyn og klagebehandling kunnet avdekke store mangler innen flere sektorer som har konsekvenser for kommunens innbyggere gjennom manglende tjenestetilbud, sikkerhet og rettssikkerhet.

«Fremtidens Karasjok» er et langsiktig utviklingsprosjekt (8 år), organisert i tre trinn

Trinn 1: Omstilling og etablering av BASIS (oktober 2019 – mai 2022).

Trinn 2: Utviklingskraft og NY GIV (juni 2022 – mai 2026).

Trinn 3: Innovasjon, Samskaping og BESTE PRAKSIS (juni 2026 – 2027).

Etter endt prosjekt skal kommunen kunne levere tjenester til innbyggerne innenfor rammen av god forvaltningsskikk, kommunen skal ha en god organisasjonspraksis og en sunn og bærekraftig økonomi. Det arbeidet som gjøres gjennom prosjektet vil inngå som en del av kommuneplanprosessen, og skal sikre at Karasjok kommune makter å ivareta sine forpliktelser som tjenesteprodusent, arbeidsgiver, samfunnsutvikler og demokratisk organisasjon.

1.6 Visjoner

Visjoner skal vise retning, være noe å strekke seg etter – det skal gi utviklingskraft og skape energi.

Visjon for Karasjok kommunes er «Sammen fremover».

Det legges opp til en prosess for å se på en ny visjon for Karasjok kommune. Her vil man se på hva er vår identitet og hvilke verdier skal prege kommunen.

2. Planprosessen

2.1 Organisering og framdriftsplan

Kommunestyret er eier av kommuneplanens samfunnsdel. Det er opprettet et kommuneplanutvalg, iht delegeringsreglementet for Karasjok kommune. Utvalget består av medlemmer i hovedutvalg for miljø, plan og utvikling, supplert med 2 medlemmer slik at alle politiske partier er representert. Kommuneplanutvalget er styringsgruppe i kommuneplanprosessen.

2.1.1 Organisering

Arbeidet med planprosessen organiseres med en styringsgruppe, prosjektgruppe og referansegruppe:

Prosjekteier: Kommunestyret, Karasjok kommune

Styringsgruppe: Kommuneplanutvalget (se punkt 2.1)

Administrativt har Kommunedirektøren hovedansvaret for planprosessen.

Prosjektgruppe: Avdelingsleder for styring, kvalitet og utvikling
Enhetsleder teknisk
Næringskonsulent
(konstituerer seg ved behov)

Referansegruppe: Kommunedirektørens ledergruppe - består av kommunedirektør, assisterende kommunedirektør og enhets- og avdelingsledere innen alle fagområder i kommunen
Fagpersoner innenfor enhetene blir trukket inn i planarbeidet ved behov.

2.1.2 Framdriftsplan

- Planprogram behandles i kommuneplanutvalget, hovedutvalgene og formannskapet mars 2021.
- Formannskapet sender planprogram på 6 ukers høring innen 22. mars, med høringsfrist 3.5.21.
- Planprogram ferdigstilles til politisk behandling 7.5.21 og behandles i kommunestyret 17. juni 2021.
- Kommuneplanens samfunnsdel: Prosess og medvirkning fra mars – desember 2021.
- Kommuneplanens samfunnsdel behandles i kommunestyret juni 2022.

Det utarbeides en detaljert framdriftsplan for kommuneplanprosessen.

2.1.3 Veiledningspilot

Troms og Finnmark fylkeskommune og Distriktssenteret har invitert Karasjok kommune til å være med i et pilotprosjekt som skal gi inspirasjon og læring lokalt, og som har som formål å styrke kommuner i samfunnsutviklerollen.

I samråd mellom kommunen og fylkeskommunen/Distriktssenteret er kommuneplanens samfunnsdel valgt ut som kommunens prosjekt. Piloten gjennomføres over en tidsperiode på ca. 12-16 måneder. Arbeidet vil handle om å koble kunnskap og lokale problemstillinger, og målet er å styrke kommunenes kompetanse og kapasitet innen samfunnsutvikling.

2.1.4 Arealstrategi - Forskningsprosjekt

Kommuneplanens samfunnsdel vil inneholde en arealstrategi.

Handelshøgskolen Innlandet ved Institutt for organisasjon, ledelse, styring og Østlandsforskning skal i samarbeid med universitet i Tromsø (UiT) utvikle, gjennomføre og evaluere en pilot i bruk av arealstrategi i små distriktskommuner. Piloten er tenkt som et tilbud til seks kommuner i Nordland og Trøndelag, som er med i Distriktscenterets prosjekt «Kommune 3.0». Her er Karasjok kommune blitt valgt som en representant for Troms og Finnmark, og da også inkludert i dette prosjektet.

Forskergruppen legger opp til både digitale samlinger og fysiske møter med kommunene, oppfølging og bistand med kvalitetssikring og fremdrift og en evaluering. På bakgrunn av arbeidet skriver prosjektteamet en rapport som også skal inneholde en veiledningsdel rettet mot småkommuner generelt og vurdere behov for mulig gjennomføring av etter- og videreutdanningstilbud. Prosjektet ferdigstilles senest våren 2022.

2.2 Medvirkning

Karasjok kommune skal sikre medvirkning og involvering fra befolkningen, berørte myndigheter, parter og organisasjoner for å sikre et godt beslutningsgrunnlag som ivaretar nasjonale, regionale og ikke minst lokale og innbyggernes interesser, iht Plan- og bygningslovens § 5-1.

I Plan- og bygningslovens forstås medvirkning som enkeltpersoners og gruppers rett til å delta i, og påvirke offentlige utrednings- og beslutningspunkter. Det betyr at befolkningen i et samfunn er med på å planlegge sin framtid. Det skal særlig sikres aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging.

2.2.1 Aktørkartlegging/interessenter

Kommunen kan få til mye ved hjelp av innbyggerinvolvering, og uten innbyggerinvolvering kan man gå glipp av mange positive effekter. I en planprosess skal vi legge til rette for at det er fire stemmer som skal involveres:

Politikerstemmen:

Det er kommunestyrets plan, og samfunnsdelen er et politisk styringsverktøy. Selv om perspektivene i samfunnsdelen skal være langsiktig, må innsatsområdene være tydelig innrettet for gjennomføring i gjeldende kommunestyreperioden.

Fagstemmen:

De ansatte skal delta med kunnskapsgrunnlag, bidra i den sektorovergrepene, strategiske tenkingen, og koble bidragene til samskaping og innovasjon. I mange distriktskommuner er kommuneplanprosessen også er organisasjonsutvikling. Viktig å tenke gjennom:

- Hvordan ønsker kommunedirektøren å koble på enhetslederne i hele prosessen?
- Hvordan skal enhetslederne se at det er en rød tråd fra samfunnsdelen, via handlingsdel til økonomiplan og budsjett?
- Fagstemmen må få i oppgave å få tak i de tause stemmene som bruker de kommunale tjenestene innen eks rus, psykiatri.

Næringsstemmen:

Kartlegge hvilke arenaer og kanaler næringslivet har i medvirkningsperioden.

Folkestemmen:

Innbyggerne har lokalkunnskap, de kan ha spesiell fagkompetanse eller de kan være personlig involvert som brukere eller pårørende. Innbyggere som føler at de deltar i utviklingen av lokalsamfunnet, får ofte en sterkere opplevelse av fellesskap og å høre til.

2.2.2 Metoder for medvirkning/innspill

I planprosessen vil det bli gitt informasjon på kommunens hjemmeside, facebookside og lokalaviser med oppfordring til publikum om å komme med innspill i forskjellige faser i planarbeidet. Kommunen vil også bruke befolkningsvarsling som informasjonskanal for å varsle hele befolkningen når selve planen legges ut til høring. Dette for å sikre bredest mulig informasjon.

Vi ønsker å sikre aktiv medvirkning i grupper som krever spesiell tilrettelegging;

Barn og unge:

- Barnetråkk: Barn registrerer på digitale kart hvor de går til skolen, fritidsaktiviteter, hvor de leker og hva de mener om forskjellige steder der de bor. Gjennomføres for utvalgte klassetrinn, høsten 2021.
- Det blir gjennomført Ungdata undersøkelse på skolen våren 2021.
- I tillegg til Ungdata skal det gjennomføres en spørreundersøkelse på ungdomsskolen og videregående skole.
- Møter med idrettslag og andre lag/foreninger.
- Fagstemmen f.eks barnehageansatte, helsesykepleier, lærere m.fl., har i oppgave å få tak i de tause stemmene.
- Barne- og ungdomsrådet

Næringslivet

- Involvere Sápmi næringshage og Karasjok næringsforening.
- Det blir gjennomført en spørreundersøkelse for næringslivet. Spørreundersøkelsen er utarbeidet av Distriktsenteret og er gjennomført i flere av landets kommuner. Undersøkelsen er nettbasert og gjennomføres fra 20. august og 3 uker framover.

Eldre

- Eldrerådet.
- Involvere pensjonistforeningen.
- Møte med Demensforeningen Karasjok – pårørende til demente pasienter.
- Fagstemmen, f.eks hjemmesykepleien, ansatte på sykehjem og bo- og avlastningstjenesten, miljøarbeidere, har i oppgave å få tak i de tause stemmene.

Mennesker med nedsatt funksjonsevne

- Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne.
- Møte med Norsk forbund for Utviklingshemmede avd Karasjok, HLF Karasjok, SAFO (Samarbeidsforum for funksjonshemmedes organisasjon) m.fl.
- Fagstemmen, feks innen rus og psykiatri, bo og avlastningstjenesten m.fl., har i oppgave å få tak i de tause stemmene.

Etniske minoriteter

- Fagstemmen, dvs flyktningkonsulent, enhet for barn og familie, skolen, barnehage m.fl.
- Voksenopplæringen.

3 Temaområder

Hovedformålet med planarbeidet er å utarbeide en revidert samfunnsdel til kommuneplan for perioden 2021 – 2031 som gir de overordnede strategier og mål for den langsiktige samfunnsutviklingen av Karasjok kommune.

Karasjok kommune har gjennom planstrategidokumentet sett på hva som er de viktigste utfordringene i Karasjok kommune. Disse utfordringene vil få hovedprioritet i en kommuneplan.

3.1 Befolkningsutvikling, tjenestebehov, folkehelse og levekår

Befolkningsutvikling i Karasjok kommune tilsier at vi bli flere eldre, og det vil ha klare konsekvenser for kommunens tjenester. Fokus i kommuneplanarbeidet vil være rettet mot et godt helsetilbud. På det forebyggende plan er det viktig å legge til rette for sosiale møteplasser, fysisk aktivitet og andre folkehelse tiltak slik at framtidige helseutfordringer kan reduseres.

I folkehelseloven kommer prinsippet om «helse i alt vi gjør» til uttrykk gjennom at ansvaret for befolkningens helse ikke er lagt til helsetjenesten, men til kommunen som sådan. Loven legger også til grunn at kommunene skal fremme befolkningens helse og vurdere konsekvensene av egen virksomhet for befolkningens helse, jf. folkehelseloven § 30. Dette betyr at folkehelse har et sektorovergripende perspektiv som også gjelder planlegging etter plan- og bygningsloven, og folkehelse bør av den grunn være et gjennomgående tema i alle kommunale planer.

Kommunen er i gang med å ferdigstille en oversikt over helsetilstanden, slik folkehelseloven krever. Oversikten viser hvilke helseutfordringer som er viktigst for befolkningen og skal bidra til å integrere folkehelseutfordringene som gjennomgående tema i alle kommunale planer. På den måten sikres bredden i folkehelsearbeidet på tvers av sektorer og fagområder. Folkehelseoversikten skal fungere som kunnskapsgrunnlag for planlegging, både i samfunnsdelen og senere i sektorplanene.

Karasjok kommune har i 2018 vedtatt at kommune skal innføre kvalitetsreformen «Leve hele livet». Kommuneplanens samfunnsdel skal derfor si noe om hvordan man ønsker utvikling av samfunnet også med tanke på et aldersvennlig samfunn. Aldersvennlige lokalsamfunn handler om å gjøre samfunnet i stand til å møte utfordringene og mulighetene knyttet til en aldrende befolkning. Flere sektorer må involveres og medvirkning må være i fokus for at eldre skal kunne delta i samfunnet.

Karasjok kommune skal de neste ti årene foreta store investeringer i skole, helse og teknisk bygg. Dette er «generasjonsinvesteringer» som vil definere og forme hvordan Karasjok kommer til å se ut og fungere som lokalsamfunn de neste femti årene eller mer.

Dette betyr at all de investeringene som kommunen nå gjør, ikke bare er for å skaffe funksjonelle og gode formålsbygg for de kommunale tjenestene, men også for å bygge og videreutvikle Karasjok som tettsted og lokalsamfunn.

Universell utforming skal være en tverrsektoriell gjennomgående perspektiv i all kommunal planlegging og tjenesteyting.

3.2 Samisk språk og kultur

Karasjok er en tospråklig kommune der samisk er fremtredende for storparten av befolkningen. Kommunen spiller en sentral rolle i arbeidet med å styrke samisk språk og kultur kan utvikle seg på en god måte. I planarbeid ved Karasjok kommune skal samisk språk og kultur være et gjennomgående tema. Kommunen har et særlig ansvar i dette arbeidet som ett av få levende samiske samfunn i Norge.

3.3 Barn og unge

Et godt barnehage- og et skoletilbud er svært viktige for lokalsamfunnet, og for å skape bolyst i kommunen. Det vil være svært viktig å arbeide for at barn og unge i Karasjok har et trygt og godt læringsmiljø. Karasjok skole har gammel bygningsmasse som er dyr å drifte, i dårlig stand og uhensiktsmessig utformet med tanke på å tilfredsstille nye krav til undervisning. Fokus vil være en helhetlig skolestruktur som letter arbeidet med å skape trygge overganger i ulike fase.

Det er viktig å bevare og styrke samisk språkopplæring i barnehage og skole. Språk gir oss tilhørighet og kulturell bevissthet og det er viktig at opplæringen sikrer at barn og unge blir trygge i språkbruken og i sin språklige identitet.

Karasjok har en av 2 nasjonale samiske videregående skoler. Samisk er fundamentet i skolens undervisning og fagtilbud. For å ta høyere utdanning må man flytte ut av kommunen, f.eks til Sámi Allaskuvla Samisk Høgskole, UiT Norges Arktiske universitet i Tromsø og Alta. Det er også viktig å tilrettelegge et desentralisert og fleksibelt utdanningstilbud til dem som allerede er etablert i distriktsområder, ettersom det antagelig ligger et større potensiale i å utdanne dem som allerede bor i distriktene, enn i å tiltrekke høyt utdannede som bor andre steder (kilde NOU 2020:15)

3.4 Arbeidsplasser og næringsutvikling

Karasjok kommune er preget av en næringsstruktur med høy sysselsetting innen offentlige tjenester. Til sammen 48 % av de yrkesaktive er sysselsatt innenfor disse sektorene. Andelen er høyest innen helse- og sosialtjenester. Dette skyldes nok at Samisk nasjonalt kompetansesenter – psykisk helsevern samt andre helserelaterte institusjoner er etablert i Karasjok de seneste årene.

Sentrale samiske institusjoner, som f.eks. Sámediggi Sametinget, NRK Sápmi, RiddoDuottarMuseat - De Samiske Samlinger, Samisk senter for samtidskunst, Sámi klinihkka - Samisk nasjonalt kompetansesenter - psykisk helsevern er etablert i kommunen. Disse institusjonene representerer et bredt akademisk miljø, noe som gjør Karasjok til et spennende sted å bo og arbeide i.

Den største andelen sysselsatte innen privat sektor er tjenesteyting, varehandel, hotell og restaurant, samferdsel m.fl som utgjør 26% av sysselsettingen. Primærnæringene er også viktige næringer i kommunen og utgjør 10 % av den totale sysselsettingen.

Landbruket i Karasjok har hatt en drastisk nedgang de siste 10 – 20 årene. Kommunen har gode jordressurser og en del areal som ikke er i drift. I planarbeidet vil man derfor ha fokus på landbrukets muligheter for utvikling i Karasjok.

I planprosessen er det grunn til å drøfte, utvikle og tilrettelegge de ulike næringenes behov for videre vekst. Det er stort potensiale i å utvikle kulturbasert næring og opplevelsesnæringer, og Karasjok som et reisemål. Kunst og kultur vil være et satsingsområde.

Karasjok kommune er ingen storby, og vi må derfor finne de verdiene i vår kommune som er særegne, unike og som tiltrekker folk. Ifølge Viktor Normann, leder i demografiutvalget (NOU 2020:15) skapes jobber av de folkene som bor på stedet. Utfordringene i distriktene framover er mangel på unge folk, og spesielt unge kvinner pga et kjønnsdelt arbeidsmarked. Kommer kvinnene, følger også mennene etter. Det er ikke lett å få unge mennesker til å flytte fra by til land.

3.5 Reindriftsnæringen

Reindriftsnæringen er en stor og viktig næring i kommunen og en viktig kulturbærer. Reindrifta har stor betydning for en stor del av Karasjoks befolkning. Reindrifta er en arealavhengig næring. I planarbeidet i Karasjok kommune planarbeid skal dette hensyntas.

3.6 Miljø, klima og infrastruktur

Det grønne skiftet handler om hvordan Norge skal bli et lavutslippsland innen 2050. For å få til dette må vi omstille oss til et samfunn hvor vekst og utvikling skjer innenfor naturens tålegrenser.

Regjeringen har gjennom statlig planretningslinje bestemt at kommunene skal integrere klima- og energiplanlegging i sitt vanlige planarbeid. Kommunen må bla. belyse klimaendringer som forventes i fremtiden og beskrive sårbare områder. FN's bærekraftsmål og klimaloven skal legges til grunn. Målet er å gjennomføre tiltak som gir resultat i form av reduserte klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging. Dette skal ivaretas i alle kommunale planleggingsprosesser.

Kommunedelplan for klima og energi 2021 – 25 ble startet opp i 20. mai 2019, med varsel om oppstart av planarbeid og med utlegging av planprogram på høring samtidig. Klimatilpasning er et sektorovergripende arbeid. Tilpasningsarbeidet bør derfor sees i sammenheng med annet kommunalt arbeid med temaer som jord- og landbruk, infrastruktur og sikkerhet og beredskap. Det er formålstjenlig å velge klimatilpasningsløsninger som gir gevinst også på andre områder, som naturvern, flomvern, og forsyningssikkerhet. Det må vurderes om det skal lages egen kommunedelplan eller om temaet skal inngå som del av samfunnsplanen.

Karasjok kommune er en langstrakt kommune og viktig trafikknutepunkt, da både E6 og rv 92 går gjennom kommunen. Karasjok kommune vil tenke trafiksikkerhet og framkommelighet i planprosessen, og fremme trafiksikkerhet ved å tilrettelegge for myke trafikanter. For barn og unge er en trygg skolevei viktig. Fokus vil være rettet mot å få etablert et godt vegnett inkludert gang- og sykkelveger. Å kunne gå eller sykle fra bosted til arbeidsplass/skole og til ulike tjenestetilbud i kommunen, er med å styrke folkehelsen og miljøet.

Standarden på det kommunale veinettet varierer, og tilstanden er best i sentrumsnære områder.

Motorferdsel i utmark er viktig for befolkningen i Karasjok, og gjelder både på sommer og vinter. Videre vil det være fokus på å sikre samfunnet godt drikkevann og tilfredsstillende avløpssystem.

Kollektivtilbudet bør styrkes med tanke på miljø og trivsel i distriktene. Manglende kollektivtilbud er spesielt viktig for ungdommene som bruker kollektivtransport til f.eks utdanningsinstitusjoner. Dagens tilbud omtales som dyr, uforutsigbar og sjelden.

3.7 Kultur, idrett og friluftsliv

Barnekonvensjonen sier at alle barn har rett til lek og fritid, uansett hvem de er og hvor de kommer fra. Fritidserklæringen som regjeringen har initiert, slår fast at alle barn og ungdom i Norge skal ha mulighet til å delta i fritidsaktiviteter. Barn og ungdom skal involveres og ha innflytelse over aktiviteten de skal delta i.

Karasjok kommune skal ha fokus på å tilrettelegge for et rikt kulturliv, idrettstilbud, friluftsliv og aktiv bruk av naturen. Karasjok kommune har et rikt kultur- og idrettsliv, med mange og varierte tilbud innen idretts- og friluftsliv, kultur, barne- og ungdomsaktiviteter, kunst, musikk, kulturskole m.m.

Karasjok kan tilby et unikt friluftsliv med utgangspunkt i rike naturressurser.

Regjeringen la i 2020 fram nye nasjonale mål for kulturmiljøpolitikken. Disse målene vil ha sin plass i arbeidet med kommunens samfunnsplan. Kulturminner/kulturmiljø skaper tilhørighet og identitet i lokalsamfunnet, og kan også knyttes til folkehelse, reiseliv og oppvekst.

3.8 Arealstrategi

Karasjok kommunes arealplan ble vedtatt i 2005 etter plan- og bygningslovens av 1985, og siden den gang er det kommet en ny plan- og bygningslov av 1. juli 2009.

En arealstrategi med tettere kobling mellom kommuneplanens samfunnsdel og arealdel kan forenkle arbeidet med arealdelen, og tilrettelegge for strategiske diskusjoner om arealdisponering. Kommunens arealstrategi skal bidra til å sikre en helhetlig og langsiktig forvaltning av kommunens arealer.

I arbeidet med arealstrategien er det viktig å se på:

- Sammenhengen mellom bosettingsmønster, befolkningsvekst og arealbehov.
- Arealregnskap over utbyggingsareal som ligger inne i gjeldende plan for å evaluere om avsatte områder er dekkende for det framtidige behovet.
- Analyser av forventet befolkningsutvikling som grunnlag for framtidig arealbehov.
- Behov for nye utbyggingsareal bør belyses og begrunnes.
- Analyser av næringsutvikling for å sikre områder til framtidig næringsvirksomhet, herunder stedbunden næring og annen nye næringer. Behov for nye utbyggingsareal bør belyses og begrunnes.
- Hvordan den planlagte framtidige arealbruken vil bidra til å realisere FNs bærekraftsmål.

Kárášjoga gielda - Karasjok kommune er Norges nest største kommune i areal (5452,95 km²), og har ett tydelig kommunesentrum.

Boligpolitikk vil ha fokus i planprosessen. Kommunen er i gang med overordnet boligpolitisk handlingsplan, og kommunens boligpolitikk og boligplanlegging skal være en integrert del av kommunens strategi for samfunns- og arealutvikling.

Karasjok kommune har en pågående prosess i forbindelse med Finnmarkskommisjonen Felt 4, eiendomsrett.

Mulighet for utbygging i flomutsatt område utredes.

Fokusområder i arealstrategien:

- Næringsutvikling med landbruk, reindrift og utmark
- Sentrumsplan – sentrumsutvikling og formålsbygg

- Sentrumsnære boligområder
- Tilrettelegging for et aldersvennlig samfunn
- Universell utforming
- Motorferdsel i utmark
- Naturmangfold
- Hytteområder
- Trafikksikkerhet
- Kulturminner/-miljø
- Tradisjonelle gammer og tidligere tiders gamleplasser

Medvirkning i arealstrategi prosessen skal sikres ved:

- Folkemøter
- Møter med reinbeitedistrikter, bondelag, grendelag
- Møter med idrettslag og lag/foreninger innen friluftsliv og natur m.fl
- Spørreundersøkelse for næringslivet om næringsarealer
- Barnetråkk

4.0 Behov for utredninger

4.1 Helsekonsekvensutredning

Kommunen har ansvar for å fremme folkehelse innenfor de oppgavene og med de virkemidlene sektoren er tillagt. Dette innebærer blant annet at lokal utvikling, planlegging, forvaltning og tjenesteyting skal synliggjøre eventuelle positive og negative helsekonsekvenser av tiltak. Helsehensynet skal vektlegges i vurderinger og balanseres opp mot andre samfunnsmessige hensyn. Samtidig vil klargjøring av helsekonsekvenser bidra til at en finner best mulige løsninger og avbøtende tiltak der det er nødvendig. Helsehensyn skal vektlegges i vurderinger og balanseres opp mot andre samfunnsmessige hensyn.

Dersom det er hensiktsmessig, vil kommunen gjennomføre en [helsekonsekvensvurdering](#) av kommuneplanens samfunnsdel, jfr folkehelseloven § 11. Utredning av helsekonsekvenser handler om å synliggjøre hvorvidt et tiltak vil påvirke de bakenforliggende faktorene i den grad at det medfører positive eller negative endringer i den forventede levealderen i befolkningen, i dødelighet, i forekomst av ulike sykdommer i befolkningen, når det gjelder befolkningens selvopplevde helse eller når det gjelder levevaner og livskvalitet i befolkningen.